

On The Proficiency of Secondary Teachers Educating Inclusive Students*

Zühal GÜN ŞAHİN^{1**}, Ramazan GÜRBÜZ²

¹ Ministry of Education, Yurtbaşı Secondary School, Elazığ

² Adiyaman University, Faculty of Education, Department of Elementary School Mathematics Education, Turkey

ABSTRACT

Article History:

Received

26.05.2016

Received in revised form

15.06.2016

Accepted

28.06.2016

Available online

30.06.2016

The aim of this study is to find out and compare the proficiency of teachers educating inclusive students. Utilizing case study method, this study conducted with 15 teachers working at inclusive classrooms from three different schools (one school from a city, a district and a village). In order to collect data, interviews were conducted with teachers. The obtained data were analyzed using descriptive analysis techniques. At the end of the study, it can be said that the teachers saw themselves generally deficient about inclusive education. According to the place of work, it is obtained that the teachers working in the village are more sensitive for students than others. Also, one of the major weaknesses for teachers is that there aren't any reference books for inclusive students. It may be suggested that the number of inclusive education seminars for teachers should be increased, these seminars should include more applications, the special education lesson hours at the university should be increased to improve the sufficiency of teachers and the reference books should be published by the Ministry of education.

© 2016AUJES. All rights reserved

Keywords:

inclusive education, sufficiency of teacher, inclusive student, individualized education plan

Extended Abstract

In our changing and developing world, we have innovations in many fields. These innovations appear in every field like economy, health, education, etc. One of the components effecting the development of a country is education. For this reason, the biggest budget has been transferred to education in recent years. Many changes have taken place for the education of healthy and disabled and impaired individuals. As an attempt to normalize the impaired students, the inclusive education has emerged. The impaired students can have education in the formal schools in this way. According to the data of State Statistics Institute (2003) 14% of the world population and 12, 29% of our country population

*A part of this study is presented in V. International Congress of Educational Research (Çanakkale/ 2013).

** Corresponding author's address: Adiyaman University, Faculty of Education, Department of Elementary School Mathematics Education, Adiyaman
e-mail: gunzihal@hotmail.com

is disabled or impaired and 26% of this ratio needs special education. Hitting the roads with facts, benefiting the educational rights for these individuals has been accepted not as a luxury but as a natural constitutional right (MEB, 2010). For this reason, this study has been conducted to reveal and compare the competence of the teachers who train inclusive students. Another aim of this study is to conduct the inclusive education more efficiently.

This study was conducted with case study method. To collect data 15 teachers who give inclusive education from 3 different schools (city, province and village) were interviewed. 5 of the teachers work in city the other 5 in province and the rest in village. All of the selected schools are secondary schools and the teachers are subject matter teachers. The study has been conducted with a quantitative way and the participants were interviewed via semi structured interview method which allows participants to direct the interview. The maintained data have been analyzed with descriptive analysis. For the descriptive analysis, the interview records have been analyzed, all logical and significant data have been combined within a thematic framework. Following steps like data process in accordance within thematic framework, identification and assessment of the findings have been taken after the study (Yıldırım and Şimşek, 2006).

At the end of the study, it can be stated that the teachers participated in this study have found themselves incompetent about inclusive education. In the interview, it has been realized that there are teachers who cannot identify inclusive education and have wrong information about it. The teachers who consider the inclusive education as the education of mischievous students worry us. This situation has shown the insufficiency of the inclusive education training provided to the teachers.

As a result of the interviews in the city, province and village, it has been found that the teachers working in the villages and the provinces are more sensitive about inclusive education than the teachers working in the city. This situation has been related to the willingness, excitement and sensitivity they had for fulfilling their jobs. In addition, the better accessibility conditions to students in the small settlements like village and province facilitate the teachers' work. In a study, it has been proved that the attitude, sensitivity, charity and personal aspects relevant to inclusive education applications and personal improvement as a professional affect the success of inclusive education (Yehuda et al. 2010). This result supports the research.

Awareness of all the teachers working in the province and village about the inclusive education students has affected education provided to them positively. However, the presence of the teachers with individualized education plans (IEP) but don't apply it worries us. Not being appropriate for a student's level and not having a separate plan for each

student cause the problems in application. Because the perception and skill level of inclusive students are different even if they are at the same age. However, direct internet download of the ready to go IEPs which focus on the individualism causes the IEP to de-individualize and reduce the efficiency of the inclusive education. Besides, the unawareness of the teachers working in the city schools about the situation the student's show important this education is considered. This situation has been justified with crowded classes and not having enough time for inclusive students. In the studies of Saraç & Çolak (2012), Vural (2008) and Rakap & Kaczmarak which support that finding, many inclusive class teachers have justified themselves with the same reason.

The interviews in the village school have also shown that the teachers are more sensitive to inclusive students thanks to the school managers. Another study has also resulted that the school managers should be provided with some legal roles and liabilities to support the inclusive education to be applied in a successful way. In addition to this, it has been stated that the measures, which may develop collaboration of media, voluntary foundation and public institutions relevant to a positive approach for the inclusive students, may be taken with the collaborations of the managers (Sarı and Bozgeyikli, 2003). In another study (Uysal, 2003) which issues the ideas of the teachers teaching in inclusive classes, the teachers have stated that the class teachers, school managers, the parents of the inclusive students, the employees and the other teachers need to be trained, the physical conditions should be improved, the attitude of the class teacher should change and the support for inclusive education should be increased to provide success in inclusive education.

Conducting inclusive education studies focusing on practice, except the academic information, identifying the measurements within this framework, to give some inclusive education training classes in the university for the prospective teachers, directing the teachers to the in-service training activities to inform them about inclusive education better, informing the school managers to increase their sensitivity about inclusive education and providing a good education environment and publishing reference books by MEB (the Ministry of National Education) about inclusive education are some of the recommendations which may be suggested at the end of the study.

Kaynaştırma Öğrencilerini Eğiten Ortaokul Öğretmenlerinin Yeterlikleri Üzerine*

Zühal GÜN ŞAHİN^{1**}, Ramazan GÜRBÜZ²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Yurtbaşı Ortaokulu, Elazığ

² Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihiçesi:
Alındı 26.05.2016
Düzeltilmiş hali
alındı 15.06.2016
Kabul edildi
28.06.2016
Çevrimiçi yayınlandı
30.06.2016

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; kaynaştırma öğrencilerini eğiten öğretmenlerin, yeterliklerini ortaya çıkarmak ve karşılaştırmaktır. Özel durum çalışması yöntemiyle yürütülen araştırma, üç farklı okulda (il, ilçe ve köyden birer okul) kaynaştırma eğitimi veren 15 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Veri toplamak amacıyla, öğretmenlerle mülakat yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda genel olarak kendilerini yetersiz gördükleri söylenebilir. İl, ilçe ve köyde çalışma durumlarına göre ise, köyde çalışan öğretmenlerin öğrencilerine karşı daha duyarlı oldukları saptanmıştır. Ayrıca kaynaştırma öğrencileri için herhangi bir kaynak kitabın olmaması öğretmenler için en önemli eksikliklerden biri olarak görülmüştür. Öğretmenlere verilen kaynaştırma eğitimi seminerlerinin artırılması ve bu seminerlerin daha çok uygulamaya dönük olması, öğretmenlerin yeterliklerini arttırabilmek için üniversite eğitimlerinde özel eğitim ders saatlerinin artırılması, MEB tarafından kaynaştırma eğitimi için kaynak kitaplar yayınlanması önerilebilir.

© 2016AUJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Kaynaştırma eğitimi, öğretmen yeterliliği, kaynaştırma öğrencileri, bireyselleştirilmiş eğitim planı

Giriş

Farkındalıkların arttığı dünyamızda her konuda olduğu gibi eğitim alanında da birçok değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimlerin hissedildiği konulardan biri de engelli kişilerin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki haklarının geliştirilmesi ve korunması yönündedir. Devlet İstatistik Enstitüsü (2003) verilerine göre, dünya nüfusunun %14'nün, ülkemiz nüfusunun %12,29'unun engelli olduğu ve bu oranın %26'lık bölümünün özel eğitime gereksinim duyan bireyleri kapsadığı gerçeğinden

* Bu çalışmanın bir bölümü 5. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Sorumlu yazarın adresi: Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ABD, Adıyaman e-mail: gunzuhal@hotmail.com

hareketle, engellilerin eğitim hakkından yararlanmalarının lüks bir standart değil doğal ve anayasal bir hak olduğu görülmektedir (MEB, 2010).

Kişilerin sağlıklı bir gelişim göstermesi ve psiko-sosyal yönden uyum sağlaması için, olumlu sosyal etkileşimlerde bulunması ve ilişkiler kurması gerekmektedir. Özel gereksinimli çocukların, sosyal becerileri özel gereksinimi olmayan akranlarına göre sınırlıdır; bu sınırlılık hem akranlar hem de yetişkinlerle etkileşim kurmada çeşitli problemlere yol açmaktadır (Atay, 1995). Özel gereksinimli bireylere eğitim hizmetleri sağlayan eğitim ortamları en az kısıtlayıcıdan başlayıp en fazla kısıtlayıcıya doğru; normal eğitim okullarındaki normal sınıflar (kaynaştırma), kaynak oda, normal eğitim okullarındaki özel eğitim sınıfları (alt özel sınıflar), ayrı özel eğitim okulları ve ev/ hastane olmak üzere sıralanmaktadır (Eripek, 2004: Akt. Özbaba, 2000, MEB., 2000). En az kısıtlayıcı ortam olan kaynaştırma programı, literatürde değişik şekillerde tanımlanmıştır. En basit haliyle kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin normal okullarda eğitilmesidir (Kırcaali-İftar, 1998; Sucuoğlu, Kargın, 2006; Özgür,2004; Şahbaz, 2008). Genel anlamda Milli Eğitim Bakanlığı Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 67. maddesinde kaynaştırma; “özel eğitim gerektiren bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (MEB 2000).

Kaynaştırma eğitimi, olması gereken şekliyle uygulandığında, sınıftaki her bir öğrencinin bireysel farklılıkları ortaya çıkar ve kaynaştırma öğrencileri de dahil olmak üzere tüm öğrencilerin değerli olduğu bir eğitim ortamı hazırlanmış olur. Bu tür ortamlarda, öğrenciler eşittir. Tüm öğrenciler kendilerinde sınıf etkinliklerine, derslere ve sınıf atmosferine katkıda bulunma hakkını görebilir ve böyle bir sınıf ortamında herkes tüm katkılara saygı gösterir. Özel gereksinimli öğrenciler, yerleştirildikleri sınıfların bir üyesi olarak kendilerini görebiliyorlarsa, bu durum öğretmenler tarafından kabul ediliyorsa ve sınıf arkadaşları tarafından da sosyal kabul görüyorsa, bu öğrencilerin gerçekte “kaynaştırıldıklarından” söz edilebilir (Batu, 2008).

Engelli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim aldıkları kaynaştırma programları, engelli bireylere sunulan eğitim olanakları bakımından oldukça önemli bir gelişmedir. Ancak kaynaştırma programlarında başarılı olunabilmesi için toplumun, eğitimcilerin ve sınıftaki çocukların, kaynaştırma

uygulamalarına ve engelli bireylere karşı olumlu tutum ve görüşe sahip olması gerekir (Strain ve Kerr, 1981). Öğretmen eğitimi, sınıf içi uygulamaları önemli oranda etkiler ve öğretmenler kaynaştırma eğitiminin başarısında etkili ve önemli bir role sahiptir (Angelides, Stylianou ve Gibbs 2006; Lindsay, 2007). Engelli çocukların eğitimi ile ilgilenen öğretmenler, eğitim programlarını öğrencileri için kolaydan zora doğru ayarlamalı ve onların gereksinim duydukları alanları sağlıklı bir şekilde belirlemelidirler. Öğretmenler bu çocuklara; uygun şekilde model olmalı, öğretimlerinde mümkün olduğunca fırsatlar sunmalı ve uygun dönütler sağlamalıdır (Morgolis ve Mccobe, 2004).

Öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara karşı olumsuz tutumları ve bu çocukların eğitiminden kendilerinin değil özel eğitim öğretmenlerinin sorumlu olması gerektiğine dair inançları, mesleğe hazırlık sürecinde ve meslekteki ilk yıllarında oluşmaktadır ve değişime dirençlidir. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programları olumlu tutum geliştirme ile ilgili kritik öneme sahiptir (Jordan, Schwartz, McGhie-Richmond, 2009). Ülkemizde kaynaştırma eğitimi hem yasal düzeyde hem de uygulamada kabul görmesine karşın, öğretmen yetiştiren programların içerikleri incelediğinde özel eğitim ile ilgili derslerin bulunmadığı dikkat çekmektedir. Genel eğitim okullarında görev alacak pek çok öğretmen mesleki eğitimleri sırasında özel eğitime ilişkin yetersiz bir donanımla mezun olmaktadır (Kargın, 2004).

Kaynaştırma eğitimi son zamanlarda önem kazanan bir eğitimidir. Ancak öğretmenlerin üniversitelerden mezun olana kadar bu eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi, beceri kazandırılmadan okullara gönderilmesi ve kaynaştırma öğrencilerine rehberlik yapacak olmaları, beraberinde birçok problemi de getirmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki yeterliklerini ortaya koymanın ve öğretmenleri karşılaştırmının (il, ilçe, köy) kaynaştırma eğitimi açısından faydalı olacağı ve bu alanda çalışan araştırmacılara yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, kaynaştırma öğrencilerini eğiten öğretmenlerin, yeterliklerini ortaya çıkarmak, uygulayıcısı oldukları kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini yansıtmaktır.

Yöntem

Araştırma özel durum çalışması yöntemiyle yürütülmüştür. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasında, bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler

bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine derinlemesine araştırma yapılır (Yıldırım, 2006). Özel durum yönteminin en belirgin özelliği, güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerinde odaklanıp derinlemesine inceleme çalışmasıdır. Yani araştırmacının araştırılan konuyla ilgili önyargılara sahip olmadan konunun etrafıca incelenmeye çalışılmasıdır (Ekiz,2009). Bu çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini tarafsız bir şekilde ve derinlemesine ortaya çıkarmak amaçlandığından özel durum çalışmasıdır.

Çalışma Grubu

Çalışma Grubu: Araştırma 2012-2013 eğitim öğretim yılında üç farklı okulda (il, ilçe ve köyden birer okul) kaynaştırma eğitimi veren 15 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Doğu Anadolu Bölgesinin bir ilinden rastgele seçilen ve araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 5'i il merkezinde, 5'i ilçede ve diğer 5 öğretmen ise köyde görev yapmaktadır. Seçilen okulların tamamı ortaokul olup çalışma yapılan öğretmenler branş öğretmenleridir. Seçilen öğretmenlerin farklı branşlardan olmasına dikkat edilmiştir. Merkezde görev yapan öğretmenler; MÖ1, MÖ2, MÖ3, MÖ4, MÖ5 şeklinde, ilçede görev yapan öğretmenler; İÖ1,İÖ2,İÖ3,İÖ4,İÖ5 şeklinde ve köyde görev yapan öğretmenler ise; KÖ1,KÖ2,KÖ3,KÖ4,KÖ5 şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analiz

Verilerin Toplanması: Veri toplamak amacıyla, üç farklı okulda (il, ilçe ve köyden birer okul) kaynaştırma eğitimi veren 15 öğretmenle mülakat yapılmıştır. Araştırmada, nitel bir yaklaşım takip edilmiş olup, veri toplama aracı olarak katılımcılara görüşmeyi yönlendirme imkânı tanıyan yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Mülakat sorularının içerik geçerliği için 3 uzmandan görüş alınmış görüşler doğrultusunda sorulara son şekli verilmiştir. Yapılan analizde uzman görüşleri arasında uyum olduğuna karar verilmiştir. Dil geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuş, alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Sonuç olarak mülakat soru sayısına 7 olarak karar verilmiştir. Bu sorular öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki yeterliklerini ortaya çıkarmaya ve bu eğitim hakkındaki görüşlerine yönelik sorulardır. Mülakat süreleri ortalama 30 dk sürmüş olup öğretmenlerin boş derslerinde mülakatlar yapılmıştır. Yarı

yapılandırılmış mülakat yapıldığından konunun akışına göre öğretmenler farklı sorular da yöneltilmiştir.

Verilerin Analizi: Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz yapabilmek için öncelikle görüşme kayıtları çözümlenmiş, anlamlı ve mantıklı bulunan veriler bir araya getirilip tematik çerçeve oluşturulmuştur; bu çalışmanın ardından tematik çerçeveye uygun şekilde verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması basamakları sırasıyla takip edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bulgular

Öğretmenlerle yapılan mülakatlar sonucunda alınan cevaplar; öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki yeterliklerine yönelik görüşleri, öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin mevcut durumuna yönelik görüşleri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimini iyileştirmeye yönelik görüşleri şeklinde 3 başlık altında toplanmıştır.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki yeterliklerine yönelik görüşleri:

İl merkezinde çalışan öğretmen görüşleri

İl merkezinde yapılan mülakatlarda 5 öğretmenden 2'sinin (MÖ2, MÖ5) kaynaştırma eğitimi ile ilgili seminer aldığı belirlenmiştir. Diğer 3 öğretmenin ise seminer almamış olup kaynaştırma eğitimini tanımlamakta dahi zorlandığı görülmüştür. Kaynaştırma öğrencilerinin yaramaz öğrencileri ya da gözlük kullanan öğrencileri kapsadığına yönelik hatalı bilgiye sahip olan öğretmenler mevcuttur. Kaynaştırma eğitimi konusunda kitap, makale, dergi vs. okuyan öğretmen sayısı da 1'dir (MÖ2)

Kaynaştırma eğitimi konusunda bütün öğretmenler, kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmişlerdir. Eksikliklerini gidermek adına bireysel çalışmalarının olup olmadığı sorulduğunda sadece bir öğretmen bireysel bir çaba gösterdiğini belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin sayısı sorulduğunda 1 öğretmen bilgisinin olmadığını ifade etmiştir (MÖ1).

Seminer almayan öğretmenlere "Seminer verilse alır mıydınız?" sorusu sorulduğunda 1 öğretmen "Hayır almam." cevabını vermiştir (MÖ1). Sebebi sorulduğunda ise işlerinin olduğunu, seminerleri olsa dahi verimsiz geçtiğini dile

getirmiştir. 2 öğretmen de “Sadece uygulamaya yönelik seminer verilirse alırız.” cevabını vermiştir (MÖ3, MÖ4) . Teorik bilgilerin kitaptan okunarak da elde edildiğini, elde edilse dahi bir faydasının olmadığını söyleyen öğretmenler; sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencilerine nasıl davranacaklarını bilmediklerini, ancak sınıf ortamı hazırlanarak seminer verilirse semineri alacaklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi ile alakalı seminer aldınız mı?*

MÖ5: *Hayır almadık.*

Araştırmacı: *Seminer aldığınız söylenmişti bana hatırlamaya çalışır mısınız?*

MÖ5: *Evet tamam hatırladım almıştık.*

Araştırmacı: *Kaç saatlik bir eğitimdi?*

MÖ5: *Tam olarak hatırlamıyorum.*

Araştırmacı: *Kaç ay önce almıştınız?*

MÖ5: *2 ay önce aldık semineri.*

Araştırmacı: *Kaynaştırma öğrencilerinize yönelik BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı) hazırladınız mı peki?*

MÖ3: *Evet, hazırladım.*

Araştırmacı: *Nasıl hazırladınız, uygulama ve değerlendirmesini yapıyor musunuz?*

MÖ3: *Bu konuda yeterli bilgim yok, sadece internette indirdiğim herhangi bir BEP'i dosyamda bulunduruyorum.*

İlçede çalışan öğretmen görüşleri

İlçe merkezinde mülakat yapılan öğretmenlerin tamamı (5 öğretmen) kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir seminer almadıklarını ve üniversitede de bu eğitime yönelik herhangi bir ders görmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamı kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmiştir. Kaynaştırma eğitiminin tanımı sorulduğunda ise, algılamada yetersiz olan öğrencilerin normal okullarda eğitim görmesi olarak tanımlanmıştır. “Sadece algılama yetersizliği olan öğrencileri mi kapsamaktadır?” sorusu sorulduğunda 4 öğretmenden “Evet, sadece algılama yetersizliği olan öğrencileri kapsamaktadır.” cevabı alınmıştır. 1 öğretmen ise (İÖ1) sadece algılama yetersizliği olarak bildiklerini, aslında kapsadığı başka engel alanlarının da olabileceğini belirtmiştir. İÖ3'ün bu konudaki görüşleri şöyledir:

“Hayır, almadık. Üniversiteden mezun olduktan sonra tek bildiğim böyle bir eğitimin varlığıdır. Onu da KPSS'ye hazırlanırken çalıştığım eğitim

kitaplarında üstün körü gördüğüm için biliyorum. Okula geldiğimde kaynaştırma öğrencilerini görünce ne yapacağımı bilemedim, hala kendimi çok yetersiz görüyorum”.(İÖ3).

“Kaynaştırma öğrencileriniz var mı?” sorusu sorulan öğretmenler “Evet var.” cevabını vermişlerdir. Sayısı sorulduğunda bütün öğretmenler eksiksiz cevap vermiştir. “Dersler dışında ilgileniyor musunuz?” sorusuna öğretmenler, zamanlarının olmadığını ifade etmiş, sadece bir öğretmen ders dışında ilgilendiğini belirtmiştir.

“Kaynaştırma öğrencilerinize BEP hazırlıyor musunuz?” sorusuna bütün öğretmenler “Evet” cevabını vermiştir. “Hazırladığınız plana uyuyor musunuz?” sorusuna 1 öğretmen uymaya çalıştığını diğerleri ders içinde yetiştiremediklerini belirtmiştir.

Köyde çalışan öğretmen görüşleri

Köy öğretmenleriyle yapılan mülakatlarda bütün öğretmenler (5 öğretmen) kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmişlerdir. Kaynaştırma konusunda üniversite de herhangi bir eğitim almadıklarını ve öğretmen olduktan sonra bu konuda herhangi bir seminere katılmadıklarını dile getirmişlerdir.

Kaynaştırma eğitiminin ne anlam ifade ettiği sorusuna 2 öğretmen birçok kapsamı olabileceğini belirtmiş fakat kapsamını detaylı açıklayamadığı görülmüştür (KÖ2, KÖ3). Diğer öğretmenler algılamada yetersiz öğrenciler için verilen eğitimidir cevabını vermişlerdir.

Mülakatlardan önce kaynaştırma öğrencilerinin sayısı ve buldukları sınıflar hakkında okul rehber öğretmenlerinden bilgi alınmıştır. Mülakat yapılan bütün öğretmenlere kaynaştırma öğrencilerinin sayısı sorulmuş ve eksiksiz doğru cevaplar alınmıştır. Kaynaştırma öğrencileriyle özel ilgilenilip ilgilenilmediği sorusuna 3 öğretmen ders dışında ilgilendikleri cevabını vermişlerdir (KÖ1, KÖ2, KÖ3). Sadece bir tane kaynaştırma öğrencileri olduğu ve sınıf mevcutlarının da bu öğrencilerle özel olarak ilgilenmeye uygun olduğunu belirten 2 öğretmen, kaynaştırma öğrencileri devamsızlık yaptıklarında hemen idareye haber verdiklerini belirtmişlerdir. Gerekirse idarecinin gidip öğrenciyi evden aldığını belirten 2 öğretmen; “İdarenin hassasiyeti sebebiyle ister istemez öğrenciyle birebir ilgileniyoruz.” cevabını vermişlerdir (KÖ2, KÖ3).

Bir öğretmen (KÖ2), ilk başlarda kaynaştırma öğrencisinin çok fazla devamsızlık yaptığını ama idarenin bu konu üstünde durduktan sonra öğrencinin artık

devamsızlık yapmadığını, ders konusunda biraz daha ilgili davrandığını belirtmiştir. İdarenin bu konudaki hassasiyetinin, okula gelen müfettişlerden birinin bu konuyla çok ilgilenmesi ve her gelişinde kaynaştırma öğrencisinin durumunu yakından takip etmesinden kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)'lerinin olup olmadığı sorulduğunda, tüm öğretmenler olduğunu söylemişlerdir. "Uyguluyor musunuz?" sorusuna 2 öğretmen eksiksiz uyguladığını ve teneffüs aralarında, ders çıkışlarında dahi öğrenciyle ilgilendiklerini, geri kaldıkları konuları ders dışında tamamlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen özellikle ders içinde öğrenciye farklı davranmadığını ders dışında özel olarak ilgilendiğini dile getirmiştir. Sebebi sorulduğunda; öğrenciye ders içinde diğerlerinden farklı davranırsam kaynaştırma eğitiminin mantığına ters davranmış olurum, onu diğer öğrencilerden ayırmış olurum, şeklinde cevap alınmıştır. Hatta tüm sınıfı sınav yaptığında kaynaştırma öğrencisine de aynı soruları verdiğini, okul çıkışında öğrenciye ayrı sorular sorduğunu belirten öğretmen bunu yapmasının sebebini de, öğrenci sınav çıkışında cevaplarını diğer öğrencilerle karşılaştırsın, kendine farklı sınav yapıldığının farkına varmasın, şeklinde açıklamıştır.

Araştırmacı: *Kaynaştırma öğrencileriniz ile ilgilenebiliyor musunuz?*

KÖ1: *Elimden geldiğince ilgilenmeye çalışıyorum.*

Araştırmacı: *Mesela neler yapıyorsunuz?*

KÖ1: *Hiçbir şey yapmasam bile en azından öğrenciye ders içinde çok basit sorular yöneltip cevap aldığımda pekiştiriyorum. Çocuğun kendine güveni geliyor bunu fark edebiliyorum.*

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi konusunda seminer aldınız mı?*

KÖ4: *Hayır almadım. Köyümüz merkeze çok uzak günde 1 tane aracı var gitsem geri gelemem zaten. Ama ilçede böyle bir seminer verilirse almayı isterim.*

Yapılan görüşmeler incelendiğinde köy öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine ayırdıkları zamanın ilçe ve il merkezinde çalışan öğretmenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum köy okullarındaki sınıfların mevcutlarının az olmasına, öğretmenlerin köydeki öğrencilere kolaylıkla ulaşabilecekleri uzaklıkta olmasına ve köydeki öğretmenlerin mesleklerinin başında olup gelişime-değişime açık olmalarına bağlanmıştır. İlde çalışan bir öğretmenin kaynaştırma öğrencisinin

varlığından haberdar olmayışı kaynaştırma eğitimi açısından olumsuz bulunmuştur. İlçe merkezinde ve köyde çalışan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin tamamından haberdar oluşu kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bulunmuştur.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin mevcut durumuna yönelik görüşleri:

İl merkezinde çalışan öğretmen görüşleri

“Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar farklılık göstermektedir. 2 öğretmen, kaynaştırma eğitimiyle çocukların normalleşme çabasına girdiği ve topluma kazanma açısından bu eğitimin oldukça yararlı olduğunu vurgulamıştır. 3 öğretmen, kaynaştırma eğitiminin faydadan çok zarar getirdiğini vurgulamıştır.

İl merkezinde görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin faydalı olup olmadığı sorusuna verilen bazı cevaplar aşağıda verilmiştir.

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?*

MÖ1: *Hayır faydalı bulmuyorum.*

Araştırmacı: *Neden faydalı bulmuyorsunuz?*

MÖ1: *Çünkü diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencilerinin farklı olduğunun farkında bazen onu kıracak cümleler de duyuyorum.*

Araştırmacı: *Böyle cümleler duyduğunuzda tepkiniz ne oluyor?*

MÖ1: *Öğrencilere kızıyorum.*

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?*

MÖ2: *Evet faydalı buluyorum. Öğrenciler diğer arkadaşları ile oynuyor ve farklı olmadığını düşünüyor, çocuğun sosyal yönü gelişiyor, bu anlamda faydalı buluyorum.*

Mülakat yapılan başka bir öğretmen, sosyalleşmesi için öğrenciler normal okullara gönderiliyorlar ama çocuklar daha çok dışlanıyor, çocuklar arkadaşlarının eksiklikleriyle dalga geçiyor bu da öğrenciye faydadan çok zarar veriyor, şeklinde görüşünü belirtmiştir. 1 öğretmen de, seminer almasına rağmen kaynaştırma öğrencileriyle derste ilgilenemediklerini dile getirmiştir.

Araştırmacı: *Faydalı buluyor musunuz bu eğitimi?*

MÖ5: *Hayır kesinlikle faydalı bulmuyorum.*

Araştırmacı: *Neden faydalı bulmuyorsunuz?*

MÖ5: *Ben bir faydasını görmedim.*

Araştırmacı: *Seminerde öğrendiklerinizi kaynaştırma öğrencilerinize uyguluyor musunuz?*

MÖ5: *Hayır, ders içinde kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenebilmek için zamanım olmuyor.*

İlçede çalışan öğretmen görüşleri

“Kaynaştırma eğitimini faydalı buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenler farklı cevaplar vermişlerdir: 2 öğretmen faydalı bulduğunu, 3 öğretmen ise özel eğitim merkezlerinde bu çocukların eğitilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim almadığımız için çocuklara zarar veriyoruzdur belki, diyen öğretmenler mevcuttur. “Neden zarar verdiğinizi düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltince 1 öğretmen; *“Nasıl davranmamız gerektiğini bilmiyoruz, en basitinden kaynaştırma öğrencileri için ödül ve pekiştirme nasıl verilir onları bile bilmiyoruz”* yanıtını vermiştir. İl merkezine uzak bir ilçede görev yaptıkları için bu konuda verilen seminerlere katılma gibi bir imkânlarının olmadığını belirten 3 öğretmen mevcuttur.

“Kaynaştırma eğitiminin gerekliliğine inanıyor musunuz?” sorusuna 1 öğretmen dışında diğer 4 öğretmen gerekli olduğunu dile getirmiştir. Bir öğretmene “Çocuklar oyun oynarken kaynaştırma öğrencinizi aralarına alıyorlar mı?” sorusu sorulmuş ve oyun oynarken arkadaşlarının öğrenciyi bazen gruplarına almak istemedikleri bazen de gruba dahil ettikleri cevabı alınmıştır. Oynanan oyuna göre öğrencilerin arkadaşlarını oyuna dahil edip etmeyeceklerinin şekillendiğini belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencisinin bedensel engeli olmadığı için sadece bedensel etkinliğe dayalı oyunlarda öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olan arkadaşlarını gruptan dışlamadıklarını söyleyen öğretmen, farklı türdeki oyunlarda ise durumun farklı olduğunu belirtmiştir. *“Kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenebiliyor musunuz?”* sorusuna bir öğretmen (İÖ4) *“Hayır ilgilenemiyoruz, mevcudumuz kalabalık arada kaynayıp gidiyorlar.”* cevabını vermiştir.

Köyde çalışan öğretmen görüşleri

Kaynaştırma eğitiminin faydası kadar zararı da olabileceğini belirten 1 öğretmen mevcuttur. Nedeni sorulduğunda; gerek üniversitede gerekse meslek hayatlarında kaynaştırma eğitimiyle ilgili herhangi bir eğitim almadıklarından kaynaştırma öğrencilerine hatalı davranıyor olabileceklerini söylemiştir. Öğretmen, “Belki de yanlış davranışlarımız olduğu için öğrencimize okulu sevdirebilmekte çok

zorlandık.” demiştir. İki öğretmen, kaynaştırma eğitiminin sadece sosyalleşmeye faydası olduğunu ifade etmiştir. Diğer 2 öğretmen ise faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitiminin faydasına inanıyor musunuz?*

KÖ3: *Sosyalleşme açısından sadece etkili olabileceğini düşünüyorum.*

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimini faydalı buluyor musunuz?*

KÖ4: *Tabi ki faydalı buluyorum. Öğrencimle ilk tanıştığımda birer birer bile sayamıyordum. Çalışınca ders dışında ilgilenince şuan toplama, çıkarma, hafif düzeyde çarpma yapıyoruz. Üstelik saat bilgisi, takvim bilgisi bunların hepsini kazandı. Günlük hayatı artık daha kolay olacak onun için.*

Araştırmacı: *Peki ders dışında faydası oldu mu?*

KÖ4: *Sınıftaki öğrenciler çok benimsediği için öğrenci yeterince sosyalleştirence.*

Mülakat yapılan 15 öğretmenden 7’si kaynaştırma eğitiminin gereksiz bulunduğunu dile getirmişlerdir. İl, ilçe ve köyde çalışan öğretmenler genel olarak bu eğitim hakkında yeterli donanıma sahip olmadıkları için öğrencilere faydadan çok zarar verebileceklerini dile getirmiştir. Ancak köyde çalışan ve hazırladıkları BEP’lere uygun ders anlatan iki öğretmenin kaynaştırma eğitimini faydalı buldukları görülmüştür. Bu durumun öğretmenlerin öğrencileri için hazırladıkları BEP’lere uygun ders işleyip olumlu dönüt almalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimini İyileştirmeye Yönelik Görüşleri

İl merkezinde çalışan öğretmen görüşleri

Seminer alan öğretmenlere “Kaynaştırma eğitimi nasıl daha faydalı hale getirilir?” sorusu sorulmuş ve 2 öğretmen, kaynaştırma eğitimini öğretmenlerin değil özel eğitim uzmanlarının vermesi gerektiğini belirtmiştir. Sosyalleşmesi için normal eğitim-öğretim veren okullara gönderilen kaynaştırma öğrencilerinin, okullardaki diğer

öğrenciler tarafından dışlandıklarını ve kendileriyle alay edildiğini ifade eden 1 öğretmen bu durumun faydadan çok çocuklara zarar verdiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi daha faydalı hale sizce nasıl gelir?*

MÖ3: *Rehabilitasyon merkezlerine gitseler bence onlar için daha faydalı olur.*

Araştırmacı: *Neden böyle düşünüyorsunuz?*

MÖ3: *Rehabilitasyon merkezlerinde özel olarak ilgilenirler ve daha donanımlı insanlar onları eğitir ama biz hem eğitim almadık hem de alsak da yeterli zamanımız yok, sınıflarımız yeterince kalabalık.*

İlçede çalışan öğretmen görüşleri

İlçede çalışan öğretmen görüşleri incelendiğinde 2 öğretmen kaynaştırma eğitimini faydalı bulduğunu (İÖ1, İÖ3), 3 öğretmen ise faydalı bulmadığını belirtmiştir (İÖ2, İÖ4, İÖ5). Kaynaştırma eğitiminin faydalı olmadığını dile getiren öğretmenlere “nasıl faydalı hale getirilebilir” sorusu sorulmuştur ve alınan cevaplar benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin tamamı ya kaynaştırma eğitimini daha profesyonel yapabilecek öğretmenler yetiştirilmeli ya da sadece bu alanda kendini yetiştirmiş öğretmenler bu öğrencilerin dersine girmelidir, demişlerdir. Rehabilitasyon merkezlerinde eğitim verilirse daha iyi sonuçlar elde edileceğini ileri süren 3 öğretmen mevcuttur. Ayrıca sınıfların çok kalabalık olmasından dolayı öğrencilerle ilgilenemediklerini ileri süren öğretmenler mevcutların sadece teorikte değil uygulamada da azaltılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmacı: *Sizce kaynaştırma eğitimi nasıl iyileştirilebilir?*

İÖ3: *Bence sınıf mevcutları azaltılırsa kaynaştırma öğrencisine ayıracağımız zaman artacağından daha fazla ilgilenilebilir. Ama tabi ki alanında uzman kişiler bu işi yaparsa çok daha verimli hale gelir.*

Araştırmacı: *Sizce kaynaştırma eğitimi nasıl daha faydalı hale getirilebilir?*

İÖ5: *Bence ilçelerde ve merkezlerde hizmet içi eğitimler arttırılırsa en azından öğretmenler bu eğitim hakkında farkındalık kazanabilir. Bu da eğitimin kalitesini az da olsa arttırır diye düşünüyorum.*

Köyde çalışan öğretmen görüşleri

Köyde çalışan öğretmen görüşleri incelendiğinde kaynaştırma eğitimi konusunda mülakat yapılan bütün öğretmenler kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmiş, bu konuda herhangi bir eğitim verilmeden öğretmenlerin direkt okullara gönderilmesini eleştirmişlerdir. Sistemi eleştiren öğretmenlere, “Nasıl olursa daha faydalı olabilir?” diye sorulduğunda öğretmenlerin birçoğu, lisans eğitimi alırken bu konuyla ilgili derslerin uygulamalı olarak verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. 1 öğretmen de, “Kaynaştırma eğitimi konusunda MEB kaynak kitap yayınlarsa belki de işlerimizi biraz daha hafifletir.” demiştir. Ayrıca 3 öğretmen de kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir seminer verilirse bu eğitime katılacaklarını belirtmişlerdir. Ancak köy okulunda görev yaptıkları ve il merkezine çok uzak oldukları için merkezdeki seminerlere katılamadıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenler ilçelerde de kaynaştırma eğitimine yönelik seminerler verilirse bu eğitimden alınacak verimin artacağını ifade etmişlerdir.

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi iyileştirmeye yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?*

KÖ5: *Bence öncelikle elimizde bize yol gösterecek bir kaynak kitap olmalı.*

Araştırmacı: *Kaynaştırma eğitimi sizce nasıl daha faydalı hale gelebilir?*

KÖ4: *İlde yapılan hiçbir seminere katılamıyoruz. Köyümüzün ciddi anlamda ulaşım sıkıntısı var. Seminerler yoğun bir şekilde ilçelerde de verilirse bence öğretmenler katılır. Çünkü zaten ilçede yapacak pek bir şey yok öğretmen ister istemez zaman geçirmek için dahi olsa katılır bu seminerlere.*

15 öğretmene kaynaştırma eğitimini nasıl daha faydalı hale getirilebilir sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin geneli bu işi uzman kişilerin yapması gerektiğini belirtmiştir. Köy ve ilçe de çalışan öğretmenler ise hizmet içi eğitimlerin ilçelerde de yoğunlaştırılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kendini kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli görmemektedir. Daha önce yapılan bazı araştırmalar da (Temel, 2000; Babaoğlu ve Yılmaz, 2010) bu sonuçları destekler niteliktedir. Sarı ve Bozgeyikli (2003) yapmış oldukları çalışmada, özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının normal eğitim sınıflarında kaynaştırma öğrencilerinin olmasından mutlu olmadıklarını veya olamayacaklarını vurgulamış; aynı şekilde özel eğitime muhtaç öğrencilerin bu öğretmenlerin sınıflarında bulunmasının hem özel eğitime muhtaç

öğrenciler hem de diğer öğrenciler açısından sorunlu olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca bu sorunların giderilmesi için sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültelerinden yeterli donanıma sahip olacak şekilde mezun olmaları ve bu derslerin uygulamalı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Görev yapmakta olan öğretmenlerin ise hizmet içi eğitim kurslarına yönlendirilmeleri ve bu kurslara katılımın gönüllülük esasına göre yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgilendirilmesi üzerine yapılan çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir (Demir ve Açar, 2011; Chow, 1976; Kilgor, 1982; Leyser ve Abrams, 1983; Gözün ve Yıkış, 2004).

İl, ilçe ve köyde yapılan mülakatlar sonucunda; köyde ve ilçede görev yapan öğretmenlerin, ilde görev yapan öğretmenlere göre kaynaştırma eğitimi konusunda daha duyarlı oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu da köyde ve ilçede görev yapan öğretmenlerin mesleklerinin başında olmalarından kaynaklanan heyecanlarına, duyarlı ve araştırmaya istekli olmalarına bağlanmıştır. Ayrıca köy gibi küçük yerleşim yerlerinde öğrencilere ulaşabilme imkanlarının daha iyi olması öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda işlerini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Yapılan bir araştırmada; kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutum, duyarlılık, yardımseverlik gibi kişisel özelliklerin ve kendini profesyonel olarak geliştirmenin kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Yehuda ve ark. 2010). Bu sonuç araştırmayı destekler niteliktedir.

Kaynaştırma eğitimi konusunda seminer alan 2 öğretmenden biri, kaynaştırma eğitimi semineri almasına rağmen bu eğitimi faydalı bulmamıştır. Ancak seminer alan diğer öğretmen, kaynaştırma eğitiminin faydalı olduğuna inanmaktadır. Bu durum kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bulunmuştur.

İlçe ve köyde görev yapan öğretmenlerin tamamının kaynaştırma öğrencilerinden haberdar olmaları, kaynaştırma öğrencilerine verilen eğitim açısından olumlu bulunmuştur. BEP'leri hazırlayan ancak uygulamayan öğretmenlerin varlığı ise düşündürücüdür. BEP'lerin öğrencinin seviyesine uygun olmaması ve her öğrenci için özel olarak hazırlanmaması, uygulamada sıkıntılara sebep olmaktadır. Çünkü aynı yaştaki kaynaştırma öğrencilerinin dahi algılama ve beceri seviyeleri farklıdır. Ancak öğretmenlerin uyguladıkları BEP'leri internetten hazır olarak indirmeleri, adını bireysellikten alan BEP'lerin bireysellikten çıkmasına sebep olup kaynaştırma eğitiminin verimini düşürmektedir. Bunun yanı sıra il merkezinde görev

yapan bir öğretmenin sınıfındaki kaynaştırma öğrencisinden haberdar olmaması, bu eğitimin ne derece önemsendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum sınıf mevcutlarının fazla ve kaynaştırma öğrencisine ayrılacak zamanın kısıtlı olmasına bağlanmıştır. Kalabalık sınıflarda kaynaştırma eğitimi uygulaması zorlaşmaktadır (Cankaya ve Korkmaz, 2012). Bu bulguyu destekleyen Saraç ve Çolak (2012), Vural (2008) ve Rakap ve Kaczmarak'ın (2010) araştırmalarında; öğretimin uyarlanmasında karşılaşılan zorluklara ilişkin olarak çoğu kaynaştırma sınıfı öğretmeni, zamanın yeterli olmadığını belirtmiştir. Ayrıca ilde görev yapan öğretmenlerin sorumluluk açısından biraz daha rahat olmaları, özel alt sınıfların varlığına bağlanmıştır. Çünkü özel alt sınıflarda eğitim gören öğrencilerle özel eğitimcilerin ilgilenmesi, ders öğretmenlerinin bu öğrencileri sahiplenmelerini zorlaştırmaktadır. Bu durumun da öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini tanımamalarına yol açtığı düşünülmektedir.

Görüşmede kaynaştırma eğitiminin tanımını yapamayan birçok öğretmen olup bu konuda yanlış bilgiye sahip olan öğretmenler de mevcuttur. Kaynaştırma eğitimi tanımlarken yaramaz öğrencileri kapsadığını belirten öğretmenlerin olması düşündürücüdür. Bu durum da öğretmenlere verilen eğitim kapsamında kaynaştırma eğitimi bilgilerinin ne kadar yetersiz olduğunu gözler önüne sermektedir.

Köy okulunda yapılan mülakat sonucunda, okul idaresinin duyarlılığından dolayı öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı daha hassas oldukları görülmüştür. Yapılan bir çalışmada, kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde uygulanmasına okul yönetiminin de destek vermesi için okul yöneticilerine yasal yönden rol ve sorumluluk verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik olumlu toplumsal tutum oluşturulmasıyla ilgili tüm devlet kurumları, gönüllü kuruluşlar ve medyanın işbirliğini geliştirecek önlemler yöneticilerin işbirliği ile alınabilir, sonucuna ulaşılmıştır (Sarı ve Bozgeyikli, 2003). Sınıflarında kaynaştırma uygulaması yapılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini konu alan başka bir araştırmada ise (Uysal, 2003) öğretmenler, kaynaştırmanın başarılı olabilmesi için sınıf öğretmenin, okul idaresinin, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin, yardımcı hizmet görevlilerinin, okuldaki diğer öğretmenlerin eğitilmesi; ayrıca okulun fiziksel imkanlarının artırılması, sınıf öğretmenin kaynaştırmaya yönelik tutumunun değiştirilmesi ve özel eğitim desteği sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çuhadar (2006) ise kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda özellikle rehber öğretmen eksiğinin giderilmesi, tüm okullara rehber

öğretmen atanmasının uygun olmadığı durumlarda da eğitim bölgeleri bazında, merkez okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin sayılarının arttırılarak bu alanda hizmet verebilecek hale getirilmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmektedir.

Öğretmenlerin yabancı olduğu kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir kaynak kitabın olmaması durumu, bir öğretmen tarafından eleştirilmiştir. MEB'in kaynaştırma eğitime yönelik ders bazında kaynak kitap yayınlamasının öğretmenleri biraz daha planlı-programlı hale getireceği düşünülmektedir.

Kaynaştırma eğitimi konusunda teorik bilgi dışında uygulamaya yönelik çalışmalar yapılması ve bu kapsamda alınacak önlemlerin belirlenmesi,

Öğretmen adaylarına üniversitelerde özel eğitimle ilgili dersler uygulamalı olarak okutulması, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda daha iyi bilgilendirilmeleri için meslek süreçlerinde il ve ilçelerde hizmet içi eğitim kurslarına yönlendirilmesi,

İdarecilerin kaynaştırma eğitimi konusunda hassas olup iyi bir kaynaştırma eğitimi ortamı hazırlayabilmeleri için hizmet içi kurslarla bilgilendirilmeleri,

MEB tarafından kaynaştırma eğitimi için kaynak kitaplar yayınlaması, araştırma sonucunda verilebilecek önerilerdendir.

Kaynakça

Angelides, P., Stylianou, T. ve Gibbs, P. (2006). Preparing teachers for inclusive education in Cyprus. *Teaching And Teacher Education*, 22(4), 513-522.

Ataman, A., (2002). Kaynaştırmada Sınıf Öğretmeninin Roller ve Yetiştirme Sorunları. *XI.Uluslar Arası Özel Eğitim Kongresi Bildirileri*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Atay, M. (1995). Özürlü Çocukların Normal Yaşıtlarıyla Birlikte Eğitim Aldıkları Kaynaştırma Programlarına Karşı Öğretmen Tutumları Üzerine Bir İnceleme. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara; Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Babaoğlan, E., & Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 345-354.

- Batu, E. S. (2008). Başarılı Bir Kaynaştırma Uygulaması İçin Öğretmenlerin Sınıflarında Yapabilecekleri. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 18, 26-28.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Cankaya, Ö., Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. kademedeki kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 1-16.
- Chow, S. H. L. (1976). *Effects of a mediated training course on teachers and students in mainstreaming programs*.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim 1-5 Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Demir, M. K. ve Açar, S. (2011). Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Tecrübeli Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 719-732.
- Ekiz, D. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. Baskı)* , Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eripek, S., (2004). Türkiye’de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 25-32.
- Gözün, Ö., Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 65-77.

- İzci, E. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının “özel eğitim” konusundaki yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 106-114.
- Jordan, A., Schwartz, E., McGhie-Richmond, D., (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Kargın, T., (2004). Baş Makale: Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kırcaali, İ. G., (1998). *Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri*. (Ed: S. Eripek) Özel Eğitim, (s.17-22).
- Kilgore, A. M. (1982). *Implementing educational equity practices in a field-based teacher education*. Nebraska: The National Conference of the Association of Teacher Educators.
- Leyser, Y., & Abrams, P.D.(1983). A shift to the positive: An effective programme for changing pre-service teachers' attitudes toward the disabled. *Educational Review*, 35(1), 35-43.
- Lindsay, G., (2007). Educational psychology and the effectiveness of inclusive education/ mainstreaming. *British Journal of Educational Psychology*, 77(1), 1-24.
- MEB (2000). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliği ile ilgili ilçe milli eğitim müdürlükleri emir yazıları. Ankara.
- MEB 2010. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2000). *Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Ankara. Milli Eğitim Bakanlığın Basımevi.
- Morgalis, H. & Mccobe, P. (2004). Self-Efficiency A Key To Improving The Motivation Of Struggling Learners. Clearing House. 70.

- Özbaba, N., (2000). *Okul öncesi eğitimcilerin ve ailelerin özel eğitime muhtaç çocuklar ile normal çocukların entegrasyonuna (kaynaştırılmasına) karşı tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özgür, İ. (2004). *Engelli Çocuklar ve Eğitimi & Özel Eğitim*. Adana: Karahan Kitapevi.
1. Baskı.
- Rakap, S. ve Kaczmarek, L. (2010). Teachers Attitudes Towards Inclusion in Turkey. *European Journal of Special Needs Education*, 25,1, 59 – 75.
- Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 13-28.
- Sarı, H. ve Bozgeyikli, H. (2003). Öğretmen adaylarının özel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi: karşılaştırmalı bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 183-203.
- Strain, P., & Kerr, M.M. (1981). Mainstreaming of Children in Schools. Research and Programmatic Issues. Academic Press Inc. New York.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T., (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Şahbaz, Ü. (2008). Kaynaştırma Hakkında Doğru Bildiğimiz Yanlışlar. *İlköğretimci Eğitimci Dergisi*, 18, 28-30.
- Temel, Z. F. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 148-155.
- Uysal, A. (2003). Kaynaştırma uygulaması yapan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin Görüşleri. *13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri*. Ankara: Kök Yayıncılık, 121-135.
- Vural, M. (2008). *Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Yehuda, S.B., Leyser, Y., ve Last, U. (2010). Teacher Educational Beliefs and Sociometric Status of Special Educational Needs (SEN) Students in Inclusive Classrooms. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), 17 – 34.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kaynak Gösterme

Gün Şahin, Z., Gürbüz, R. (2016). Kaynaştırma Öğrencilerini Eğiten Ortaokul Öğretmenlerinin Yeterlikleri Üzerine. *Adiyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 138-160

Citation Information

Gün Şahin, Z., Gürbüz, R. (2016). On The Proficiency of Secondary Teachers Educating Inclusive Students. *Adiyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(1), 138-160